

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 823/2016-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. novembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Júliou Vestenickou, advokátska kancelária, Ševčenkova 5, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Trnava v konaní vedenom pod ČVS: ORP-98/DI-TT-2014 a jeho uznesením zo 14. septembra 2015 a postupom Krajskej prokuratúry v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 KPt 288/15/2200 a jej uznesením z 15. októbra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy postupom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Trnava (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) a jeho uznesením ČVS: ORP-98/DI-TT-2014 zo 14. septembra 2015 (v petite nesprávne uvedený dátum – 14. septembra 2014, pozn.) a postupom Krajskej prokuratúry v Trnave (ďalej len „krajská prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 KPt 288/15/2200 a jej uznesením z 15. októbra 2015.

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že v konaní vedenom okresným riaditeľstvom pod ČVS: ORP-98/DI-TT-2014, v rámci ktorého prebiehalo trestné stíhanie pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), bol sťažovateľ stranou trestného konania – poškodeným – z dôvodu jeho zranenia pri dopravnej nehode. Podľa jeho názoru v označenom konaní došlo k viacerým pochybeniam zo strany orgánov činných v trestnom konaní, a tým aj k nezákonnému postupu a výsledku trestného konania, ktorým bolo postúpenie veci na *„prejednanie priestupku správne orgánu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Trnave, Oddelenie bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky“*, a to uznesením vyšetrovateľa okresného riaditeľstva pod ČVS: ORP-98/DI-TT-2014 zo 14. septembra 2015 podľa § 214 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), lebo *„výsledky skráteného vyšetrovania mali preukázať, že nejde o trestný čin, ale ide o priestupok podľa § 22 ods. 1 písm. b), g) zákona č. 372/1990 Zb. v znení neskorších právnych predpisov“*.

3. Sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu o postúpení veci na prejednanie priestupku zo 14. septembra 2015 bola uznesením krajskej prokuratúry č. k. 1 KPt 288/15/2200-4 z 15. októbra 2015 zamietnutá.

4. Sťažovateľ tvrdí, že vyšetrovateľ okresného riaditeľstva uznesením zo 16. januára 2015 vzniesol obvinenie osobe, ktorá sa v skutočnosti stíhaného prečinu nedopustila (nebola vodičom motorového vozidla, ale spolujazdcom). Zastáva názor, že *„už pri začatí vyšetrovania... nedošlo k náležitému zisteniu skutkového stavu, a teda nemohlo následne dôjsť zo strany orgánov činných v trestnom konaní k vydaniu zákonného a spravodlivého rozhodnutia“*. Podľa slov sťažovateľa *«Je nesporné, že od samotného začatia vo veci samej a to už v momente začatia priebehu samotného predprípravného a prípravného konania, boli opakovane porušované základné právne princípy a zásady trestného konania...*

Tvrdenia... o viditeľnej a vedomej „manipulácii“ porušovateľa v 2. rade (okresné riaditeľstvo, pozn.) s dôkazným stavom, ako aj prispôsobovaní si skutkového stavu svojvoľne, sú znásobené i opomenutím viacerých dôkazov, aj navrhovaných sťažovateľom.».

5. Za pochybenie vyšetrovateľa okresného riaditeľstva sťažovateľ považoval opomenutie zákonnej povinnosti zopakovať procesné úkony (výsluchy svedkov) po vznesení obvinenia, ako aj nerozhodnutie o jeho návrhoch na doplnenie dokazovania.

6. Pokiaľ ide o porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy krajskou prokuratúrou, sťažovateľ ho vidí v tom, že *„Krajská prokuratúra Trnava... ako dozorný orgán porušovateľa v 2. rade (okresné riaditeľstvo, pozn.)... svojou nečinnosťou podporil, čím... duplicitne znásobil porušenie základných práv sťažovateľa na spravodlivý proces“*.

7. Pritom v sťažnosti podanej proti uzneseniu vyšetrovateľa okresného riaditeľstva pod ČVS: ORP-98/DI-TT-2014 zo 14. septembra 2015 sťažovateľ *„poukázal na prítomnosť vážnych procesných nedostatkov, ktorými citované Uznesenie trpí ako aj skutočnosť, že toto rozhodnutie nekorešponduje s faktickým stavom a vykonaným dokazovaním“*. Rovnako namietal nezákonnosť a „neprocesnosť“ postupu vyšetrovateľa okresného riaditeľstva, pokiaľ tento postúpil vec na prejednanie priestupku v štádiu po vznesení obvinenia, pretože takýto postup je v rozpore s ustanovením § 214 ods. 2 Trestného poriadku.

8. Sťažovateľ opäť zvýraznil, že *„osoba, voči ktorej bolo vznesené obvinenie nekorešponduje s osobou uvedenou v napadnutom Uznesení v predmetnej trestnej veci“*. Ak došlo k zmene v osobe obvinenej, potom vyšetrovateľ okresného riaditeľstva opakovane porušil základné právo sťažovateľa zakotvené v čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože ho o takomto postupe neupovedomil. Namietajú tiež, že *„vyšetrovanie... nebolo vykonávané v režime skráteného vyšetrovania v zmysle ustanovenia § 203 Trestného poriadku, tak ako je uvedené v uznesení o postúpení veci“*. Odvodzuje to od prekročenia lehoty uvedenej v § 203 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého *„skrátené vyšetrovanie je potrebné skončiť spravidla do dvoch mesiacov od vznesenia obvinenia“*.

9. Rozhodnutie vyšetrovateľa okresného riaditeľstva zo 14. septembra 2015 sťažovateľ považuje za zmätočné a nelogické, s ktorým nesúhlasí, pretože z vykonaného

dokazovania je „viac ako jasné, že boli naplnené znaky skutkovej podstaty a skutok vykazuje znaky trestného činu a nie je možné ho kvalifikovať ako priestupok“.

10. V ďalšom sťažovateľ namieta, že z uznesenia krajskej prokuratúry vyplýva zrušenie pôvodného rozhodnutia o vznesení obvinenia zo 16. januára 2015, avšak ani o tomto nebol upovedomený.

11. Podľa slov sťažovateľa «*Vytýkaný postup spočívajúci doslovne v ignorovaní sťažovateľa ako poškodeného v uvedenej trestnej veci si orgány činné v trestnom konaní osvojili evidentne opakovane... je potrebné poukázať tiež na nadradený orgán, ktorým je... Krajská prokuratúra Trnava, ktorá evidentne uvedené po celý čas nielen „ospravedlňovala“, ale svojim postupom výrazne podporovala porušovanie práv sťažovateľa na spravodlivé konanie.*

... sťažovateľ konštatuje, že výklad ako aj postup dozorovej prokuratúry je ústavne neakceptovateľný.».

12. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že

„1. Základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, Ústavy Slovenskej republiky postupom ako aj rozhodnutiami a to Uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru zo dňa 14. 09. 2014 (zrejme správne má byť 14. 9. 2015, pozn.), sp. zn: ČVS: ORP-98/DI-TT-2014 ako porušovateľa v II. rade a Uznesením Krajskej prokuratúry Trnava zo dňa 15. 10. 2015, sp. zn: 1 KPt 288/15/2200 - 4 ako porušovateľa v I. rade porušené boli.

2. Uznesenie Okresného riaditeľstva Policajného zboru zo dňa 14. 09. 2014 (zrejme správne má byť 14. 9. 2015, pozn.), sp. zn: ČVS: ORP-98/DI-TT-2014 a Uznesenie Krajskej prokuratúry Trnava zo dňa 15. 10. 2015, sp. zn: 1 KPt 288/15/2200 - 4 sa zrušujú a vec sa vracia príslušnému vyšetrovateľovi Okresného riaditeľstva Policajného zboru Trnava, Okresný dopravný inšpektorát Trnava na ďalšie konanie.

3. *Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5.000 Eur, ktoré je Krajská prokuratúra Trnava povinná mu vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.*

4. *Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Trnava je povinné uhradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 296,44 Eur... na účet advokátky do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.“.*

II.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 127ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah...

15. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

16. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

17. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

19. Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

20. Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

21. Podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde musí sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 obsahovať označenie, a) ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili, b) právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody, c) proti komu sťažnosť smeruje.

22. Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde k sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

23. Ústavný súd zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom. Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd má v ústave

a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde). Až na výnimky, ktoré v danej veci nie sú relevantné, je ústavný súd pritom viazaný návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

24. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ prostredníctvom kvalifikovanej právnej zástupkyne, ktorá koncipovala aj samotnú sťažnosť podanú ústavnému súdu, spolu s návrhom nedoručila sťažnosťou napádané právoplatné rozhodnutia: uznesenie okresného riaditeľstva pod ČVS: ORP-98/DI-TT-2014 zo 14. septembra 2015 a uznesenie krajskej prokuratúry č. k. 1 KPt 288/15/2200-4 z 15. októbra 2015, ktorými malo dôjsť k porušeniu označeného základného práva sťažovateľa. Predloženie právoplatného rozhodnutia je pritom povinnosťou vyplývajúcou z už citovaného § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

25. V súvislosti s uvedeným nedostatkom ústavný súd pripomína, že tento nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, pričom z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010). Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom. Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

26. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažnosť vykazuje taký nedostatok náležitostí predpísaných zákonom, že nie je možné preskúmať splnenie hoci len procesných podmienok konania pred ústavným súdom, a preto ju z uvedeného dôvodu odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

27. Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že sťažnosť sa javí aj ako neprípustná.

28. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

29. Z obsahu sťažnosti vyplýva sťažovateľove presvedčenie, že okresné riaditeľstvo, ako aj krajská prokuratúra mali v označených napadnutých konaniach postupovať v rozpore so zákonom.

30. Podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku generálny prokurátor zruší právoplatné rozhodnutie prokurátora alebo policajta, ak takým rozhodnutím alebo v konaní, ktorému predchádzalo, bol porušený zákon.

31. Podľa § 364 ods. 1 Trestného poriadku návrh na postup podľa § 363 ods. 1 môžu podať do troch mesiacov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia...

c) poškodený v neprospech obvineného,...

32. Z uvedeného vyplýva že sťažovateľ mal k dispozícii právny (mimoriadny opravný) prostriedok, ktorý mu zákon (Trestný poriadok) na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytoval a na ktorého použitie bol sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov (Trestného poriadku).

33. Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu fyzickú aj právnickú. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany, a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, musí si uplatniť ochranu základných práv a slobôd na orgáne verejnej moci, ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04, III. ÚS 250/08, I. ÚS 410/2011).

34. Z obsahu sťažnosti nevyplýva, či sa sťažovateľ obrátil na generálneho prokurátora Slovenskej republiky s požiadavkou na zjednanie nápravy argumentujúc okolnosťami uvedenými v aktuálnej sťažnosti, pokiaľ bol presvedčený o tom, že jeho základnému právu na inú právnu ochranu nebolo v označenej trestnej veci učinené zadosť. Pritom v ustanovení § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde má svoj právny základ zásada subsidiarity ústavnej sťažnosti, z ktorej plynie tiež princíp minimalizácie zásahu ústavného súdu do činnosti ostatných orgánov verejnej moci, čo znamená, že ústavná sťažnosť je krajným prostriedkom na ochranu práva nastupujúcim vtedy, keď náprava pred týmito orgánmi verejnej moci už nie je štandardným postupom možná. Zmysel a účel tejto zásady reflektuje maximu, podľa ktorého ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť len úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje v prípade zlyhania všetkých ostatných.

35. Sťažovateľ ani len náznakom v sťažnosti neuviedol, či takto postupoval alebo nie, t. j. či v konečnom dôsledku dal možnosť a priestor príslušným orgánom verejnej moci poskytnúť prípadnú ochranu jeho základnému právu. Ak tak urobil, mal v záujme úspešnosti tejto jeho sťažnosti túto okolnosť uviesť a prípadne namietat' ten orgán verejnej moci a jeho rozhodnutie, ktorý v tejto záležitosti konal ako ostatný. Ak tak ale sťažovateľ neurobil, nesplnil požiadavku vyjadrenú v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, čo robí z jeho sťažnosti sťažnosť neprípustnú, a to je dôvod na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

36. Napokon ústavný súd pripomína svoj opakovane vyslovený právny názor, podľa ktorého právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby na základe podaného trestného oznámenia alebo na podanie obžaloby proti nej na súde prokurátorom nie je súčasťou základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, III. ÚS 198/03). Uvedený článok ústavy garantuje ochranu pred protiústavným postupom orgánov verejnej moci v konaniach, v ktorých sa rozhoduje o subjektívnych právach fyzických osôb alebo právnických osôb (pozri aj II. ÚS 121/2015).

37. Keďže sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. novembra 2016